6. W przypadku małej ilości moczu można (po wymieszaniu) polać moczem obie płytki.
7. Płytkę umieścić w pojemniku i szczelnie zamknąć.
8. Na etykiecie napisać imię i nazwisko pacjenta, datę i godzinę pobrania.
9. Tak posiane podłoże należy transportować do do laboratorium/ puntu pobrań w temperaturze pokojowej. Nie przekraczać 48 h od posiania.

Przechowywanie podłoży:

- podłoża w szczelnie zakręconych pojemnikach przechowywać w temperaturze pokojowej,
- nie odkręcać, nie dotykać palcami powierzchni płytek ani wnętrza pojemnika,
- nie używać podłoży po terminie ważności,
- nie używać podłoży przerośniętych lub wyschniętych - przeznaczyć do utylizacji.

POBIERANIE NASIENIA DO BADANIA MIKROBIOLOGICZNEGO

Zalecenia ogólne:

- badanie należy wykonać przed zastosowaniem antybiotyków,
- jak najwcześniej od wystąpienia objawów klinicznych,
- po przeprowadzeniu właściwych zabiegów higienicznych.

Sposób pobrania i transport:

- zalecany jest conajmniej 1 dniowy okres wstrzemięźliwości seksualnej
- umyć ręce wodą z mydłem i wytrzeć jednorazowym ręcznikiem,
- całkowicie ściągnąć napletek i umyć wodą z mydłem okolice cewki moczowej, dokładnie spłukać i osuszyć jałowym gazikiem, przy ściągniętym napletku oddać całkowicie mocz opróżniając pęcherz (strumień moczu wypłukuje drobnoustroje kolonizujące początkowy odcinek cewki moczowej),
- bezpośrednio do jałowego pojemnika pobrać nasienie, nie dotykając wnętrza pojemnika,
- pojemnik natychmiast zamknąć, zabezpieczyć przed uszkodzeniem, opisać nazwiskiem i imieniem,
- dostarczyć do pracowni do 3 godzin od pobrania w temp. pokojowej,
- powyżej 3 godzin zabezpieczyć na podłoże transportowe z węglem aktywnym i dostarczyć do laboratorium w temp. pokojowej do 24 godzin od pobrania materiału.

UWAGA: Nasienia nie należy pozyskiwać z prezerwatyw.

POBIERANIE PLWOCINY NA POSIEW

UWAGA: Wieczorem, w dniu poprzedzającym oddanie materiału (plwociny) do badania należy usunąć z jamy ustnej ewentualne dostawki czy protezy zębowe. O występujących zmianach na śluzówce jamy ustnej należy poinformować pielęgniarkę. Materiał do badania należy odkrztusić w dniu badania, rano, na czczo.

Instrukcja:

1. Przygotować jałowy pojemnik i opisać go imieniem i nazwiskiem.
2. Umyć dokładnie zęby, a następnie kilkakrotnie przepłukać jamę ustną przegotowaną wodą.
3. Trzymając pojemnik za podstawę (bez dotykania obrzeża i wnętrza) odkrztusić porcję plwociny.
4. Jeżeli odkrztuszenie jest obfite, najlepiej odkrztusić do pojemnika drugą porcję (ślina nie ma wartości diagnostycznej).
5. Pojemnik należy dokładnie zamknąć i niezwłocznie przekazać pielęgniarce (Punkt Pobrań). Jeżeli jest to niemożliwe, plwocinę należy po pobraniu oziębić do temp. +4°C i transportować w schłodzonym pojemniku.
6. W przypadku trudności z odkrztuszeniem i uzyskaniem odpowiedniej ilości plwociny, 1-2 dni przed pobraniem materiału należy stosować u pacjenta środki wykrztuśne, a w dniu pobrania można zastosować dodatkowo nawilżanie, nebulizację mieszaniną (około 25 ml) zawierającą glikol propylenowy lub 3-10 % roztwór soli fizjologicznej, fizykoterapię klatki piersiowej (oklepywanie) - po konsultacji z lekarzem.

PRZYGOTOWANIE DO POBIERANIA MATERIAŁU W KIERUNKU GRUŹLICY

Wymagania:

Do diagnozowania gruźlicy najlepiej pobierać materiał przed włączeniem leczenia przeciwprątkowego i antybiotyków nieswoistych. Materiał należy traktować jako wysoce zakaźny.

Plwocina

Przygotowanie pacjenta przed pobraniem materiału:

- Protezy, dostawki uzębienia należy wyjąć poprzedniego dnia wieczorem przed rozpoczęciem higieny jamy ustnej.
- Jałowy pojemnik na materiał należy otworzyć w momencie pobierania materiału - preferowane probówki typu Falcon.
- W przypadku trudności z odkrztuszeniem plwociny należy zastosować metody wspomagające (oklepywanie pleców, nawadnianie pacjenta, podanie leków mukolitycznych, inhalacje hipertonicznym roztworem NaCl lub środkiem mukolitycznym).

Pobranie plwociny:

- Naczynie należy oznaczyć danymi identyfikującymi pacjenta.
- Plwocina powinna być odkrztuszona rano, na czczo, po uprzednim wypłukaniu jamy ustnej przegotowaną wodą (należy pamiętać o wyjęciu protezy).
- Należy wykrztuszać bezpośrednio do jałowego naczynia (probówka zakręcana typu Falcon).
- Plwocinę pobrać w ilości od 3 do 10 ml.
- Materiał dostarczyć niezwłocznie do laboratorium. Materiały kliniczne, które nie mogą być natychmiast dostarczone do laboratorium muszą być przechowywane w lodówce w 4 °C.
- Należy dostarczyć 3 próbki plwociny pobranej w ciągu 3 kolejnych dni.

UWAGA: Należy pamiętać, że odkrztuszanie plwociny grozi rozprzestrzenianiem się zakażenia i najlepiej jeśli jest wykonane w przeznaczonym do tego celu pomieszczeniu - z dobrą wentylacją i lampą UV. Należy również pamiętać o zachowaniu szczególnych zasad higieny.

Mocz

- Pobrać całą porcję moczu po nocy, po dokładnej porannej toalecie i osuszeniu ujścia cewki moczowej do jałowego, szczelnie zamykanego pojemnika (50–200 ml). W przypadku skąpomoczu każda uzyskana ilość.
- Należy pobrać 3 – 6 prób (do osobnych, jałowych pojemników) w ciągu kolejnych dni.
- Niezwłocznie dostarczyć do laboratorium.

Nasienie, krew miesiączkowa

- Pobrany materiał umieścić w jałowej probówce typu Falcon.
- Naczynie należy opisać danymi pacjenta, wypełnić skierowanie.
- Materiał dostarczyć niezwłocznie do laboratorium.

Ulotka zgodna z Podręcznikiem Pobierania Próbek Pierwotnych
wersja ulotki X z dnia 01.08.2023 r.

diagnostyka.pl

Diagnostyka+

INSTRUKCJE DLA PACJENTA

Przygotowanie do badań mikrobiologicznych

- Przygotowanie do pobrania materiałów w kierunku badań mikrobiologicznych
- Pobieranie moczu do badań mikrobiologicznych
- Pobieranie nasienia do badania mikrobiologicznego
- Pobieranie plwociny na posiew
- Przygotowanie do pobierania materiału w kierunku gruźlicy

PRZYGOTOWANIE DO POBRANIA MATERIAŁÓW W KIERUNKU BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH

WYMAZY Z:

GARDŁA/MIGDAŁKÓW/JAMY USTNEJ/JĘZYKA/NOSA

Zalecenia ogólne:

- wymazy należy pobierać na początku zakażenia (w momencie objawów klinicznych),
- bez stosowania antybiotyków,
- co najmniej 5 dni po zakończonej antybiotykoterapii,
- rano, na czczo, po przepłukaniu jamy ustnej przegotowaną wodą, dla uniknięcia spłukiwania bakterii bytujących na powierzchni migdałków i/lub błonie śluzowej gardła,
- przed umyciem zębów (pasty do zębów zawierają substancje antybakteryjne, co może zafałszować wynik badania),
- po wyjęciu protez zębowych.

W przypadku, gdy powyższe warunki nie mogą zostać spełnione, wymaz można pobrać co najmniej 3-4 godziny po ostatnim posiłku lub myciu zębów, jednakże wartość diagnostyczna tak pobranego materiału jest znacznie mniejsza.

Wymaz z języka:

Materiał pobierany jest z miejsc zmienionych chorobowo. Przed pobraniem nie stosować środków przeciwbakteryjnych i/lub przeciwgrzybiczych w postaci płukanek i maści, nie płukać jamy ustnej.

Wymaz z nosa:

Materiał pobierany jest bez względu na porę dnia. Co najmniej 2 godziny przed pobraniem wymazu nie stosować środków przeciwbakteryjnych lub innych leków w postaci kropli i maści do nosa.

WYMAZY ZE SPOJÓWEK/WYDZIELINA OCZNA/ WYDZIELINA ROPNA Z UCHA/WYMAZY Z UCHA ZEWNĘTRZNEGO

- materiał pobierać na początku zakażenia, a w stanach przewlekłych w okresie zaostrzenia objawów,
- 4 godziny przed pobraniem nie stosować maści przeciwdrobnoustrojowych, kropli dezynfekujących i chemioterapeutyków,
- nie przepłukiwać, nie przemywać płynami odkażającymi, nie nakładać makijażu.

NARZĄDY PŁCIOWE

Zewnętrzne narządy płciowe męskie i żeńskie w warunkach fizjologicznych są zasiedlone przez liczne i zmienne drobnoustroje nie wywołujące objawów zakażenia (cewka moczowa, pochwa, napletek). Drobnoustroje pochodzą ze mikroflory skóry, z przewodu pokarmowego, głównie z okolic odbytu oraz od partnerów seksualnych.

NARZĄDY PŁCIOWE MĘSKIE
WYMAZ Z CEWKI MOCZOWEJ/NAPLETKA/WYDZIELINA GRUCZOŁU KROKOWEGO

Zalecenia ogólne:

- materiał pobierać na początku zakażenia (w momencie manifestacji objawów klinicznych), a w stanach przewlekłych w okresie zaostrzenia objawów,
- unikać pobierania w trakcie antybiotykoterapii ogólnoustrojowej,
- pobierać co najmniej 5 dni po zakończeniu antybiotykoterapii.

Cewka moczowa/zmiany na napletku:

- najlepiej zgłaszać się do pobrania wymazu w godzinach porannych,
- zachować 3 dniową wstrzemięźliwość seksualną,
- przed wymazem z napletka nie stosować środków przeciwbakteryjnych i/lub przeciwgrzybicznych, nie płukać, nie przemywać płynami odkażającymi, nie stosować maści,
- nie oddawać moczu przynajmniej 2-3 godziny przed pobraniem wymazu.

Wydzielina gruczołu krokowego:

- umyć ręce wodą z mydłem i wytrzeć jednorazowym ręcznikiem,
- całkowicie ściągnąć napletek i umyć okolice cewki moczowej, dokładnie spłukać i osuszyć jałowym gazikiem,
- przy ściągniętym napletku oddać mocz całkowicie opróżniając pęcherz (strumień moczu wypłukuje drobnoustroje kolonizujące dolny odcinek cewki moczowej),
- materiał pobiera lekarz poprzez masaż gruczołu krokowego przez odbyt.

NARZĄDY PŁCIOWE ŻEŃSKIE
WYMAZY Z PRZEDSIONKA POCHWY/POCHWY/KANAŁU SZYJKI MACICY/CEWKI MOCZOWEJ/SROMU

- najlepiej zgłaszać się do pobrania wymazu w godzinach porannych,
- w dniu badania umyć okolice narządów płciowych, bez użycia mydła i żeli do higieny intymnej,
- nie wykonywać zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych okolicy narządów płciowych z użyciem środków odkażających, dopochwowych preparatów leczniczych, maści i kremów zewnętrznych, irygacji pochwy,
- zachować 2 dniową wstrzemięźliwość seksualną,
- nie oddawać moczu przynajmniej 2-3 godziny przed pobraniem wymazu,
- w zakażeniach objawiających się jednoczesnym zapaleniem szyjki macicy i cewki moczowej materiałem do badań powinna być wydzielina z tych obu miejsc.

WYMAZY ZE ZMIAN SKÓRNYCH/OWRZODZENIA/ CZYRAKI/TRĄDZIK

- najlepiej zgłaszać się do badania w przypadku świeżych zmian skórnych,
- 4 godziny przed pobraniem nie stosować maści przeciwdrobnoustrojowych, kropli dezynfekujących lub chemioterapeutyków,
- nie przepłukiwać, nie przemywać płynami odkażającymi, nie nakładać makijażu,
- nie wykonywać badania w trakcie antybiotykoterapii ogólnoustrojowej.

WŁOSY/ PAZNOKCIE/ SKÓRA - MATERIAŁ MIKOLOGICZNY

Zalecenia ogólne:

- do pobrania materiału zgłaszać się na początku zakażenia (w momencie manifestacji objawów klinicznych), a w stanach przewlekłych w okresie zaostrzenia objawów,
- materiał pobierać przed rozpoczęciem leczenia, ze zmian które pojawiły się jako pierwsze,
- w przypadku stosowania doustnych leków przeciwgrzybiczych, materiał pobierać dopiero po upływie 4 tygodni od momentu zakończenia leczenia,
- w przypadku stosowania miejscowych leków przeciwgrzybiczych, materiał pobierać dopiero po upływie 3 tygodni od momentu zakończenia leczenia,
- przed pobraniem materiału nie stosować maści, kremów oraz środków odkażających,
- nie stosować lakieru do paznokci,
- nie stosować zmywacza do paznokci z acetonem przez 3-4 dni przed pobraniem,
- nie stosować szamponów ze środkami odkażającymi i przeciwgrzybiczymi,
- przed pobraniem obciąć zbyt długie paznokcia dla ułatwienia pobranie właściwego materiału,
- nie obcinać paznokci zbyt krótko i głęboko,
- w przypadku badania po terapii lekami przeciwgrzybiczymi, należy bezwzględnie upewnić się, czy na skierowaniu odnotowano rodzaj leku i czas kuracji,
- przed pobraniem materiału, odpowiednio, stopy, dłonie, powierzchnie między palcami lub skórę w okolicy zmienionego chorobowo miejsca - umyć wodą z mydłem i wysuszyć,
- materiał pobiera wyłącznie przeszkolona osoba.

Uwaga: Nieprawidłowe pobranie materiału, pobranie wyłącznie z mikidów lub ze zmian, które były traktowane lekami przeciwgrzybicznymi lub środkami dezynfekcyjnymi jest główną przyczyną fałszywie ujemnych wyników badań mikologicznych.

POBIERANIE MOCZU DO BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH

MĘŻCZYŹNI I KOBIETY

Mocz do badania mikrobiologicznego powinien być oddany rano, a jeżeli jest to niemożliwe, po 4 godzinach od ostatniego oddania. Tylko w uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest pobieranie moczu niezależnie od pory dnia. Informację taką należy przekazać pracownikowi Punktu Pobrań. Materiał należy pobierać przed włączeniem antybiotykoterapii. W przypadku przebiegającej terapii lekami o działaniu przeciwdrobnoustrojowym należy poinformować o rodzaju leku i okresie przyjmowania.

Mocz należy pobrać przestrzegając poniższych zasad:

1. Zaopatrzyć się w jednorazowy, jałowy pojemnik (dostępny w aptekach).
2. Umyć ręce bieżącą wodą z mydłem i osuszyć jednorazowym ręcznikiem.
3. Dokładnie umyć okolice krocza i cewki moczowej bieżącą wodą z mydłem, osuszyć jednorazowym ręcznikiem:

- **U mężczyzn:** Po odciągnięciu napletka, dokładnie umyć okolice cewki moczowej, spłukać i osuszyć jednorazowym ręcznikiem.
- **U kobiet:** Dokładnie umyć okolice krocza, jedną ręką rozchylić wargi sromowe odsłaniając ujście cewki moczowej, umyć okolice cewki, spłukać i osuszyć jednorazowym ręcznikiem.

Uwaga: Zachować kierunek mycia i osuszania: od ujścia cewki w kierunku odbytu.

4. Jałowy pojemnik otworzyć przed samym pobraniem.
5. Pobrać mocz z tzw. środkowego strumienia. Pierwszą partię moczu oddać do toalety, drugą część moczu, nie przerywając strumienia oddać bezpośrednio do pojemnika, maksymalnie do l/3 jego wysokości.
6. Należy uważać, aby nie dotknąć brzegiem pojemnika okolic narządów płciowych lub palcami wewnętrznej powierzchni jałowego pojemnika (przypadkowe zanieczyszczenie bakteriami).
7. Pojemnik natychmiast zamknąć, zabezpieczyć przed uszkodzeniem, opisać imieniem i nazwiskiem.
8. Natychmiast po pobraniu pojemnik z moczem należy dostarczyć do punktu pobrań materiału lub bezpośrednio do laboratorium.
9. Mocz do chwili transportu przechowywać w temperaturze lodówki (4-8 °C) maksymalnie do 24 godzin.
10. W przypadku braku możliwości dostarczenia moczu w temperaturze 4-8°C, mocz pobrać na podłoże transportowo-wzrostowe zgodnie z opisem i przechowywać w temperaturze pokojowej.

Uwaga: mocz na badanie ogólne i posiew należy dostarczyć w dwóch oddzielnych pojemnikach.

Instrukcja pobierania moczu do badań mikrobiologicznych dzieci i noworodki:

1. Mocz do badania pobrać do jałowego pojemnika według podanych zasad (patrz Instrukcja mężczyźni i kobiety) i tylko w wyjątkowych sytuacjach mocz pobrać do jałowego woreczka przylejanego do skóry krocza*.
2. Woreczek założyć rano po wykonaniu zabiegów higienicznych tuż przed oddaniem moczu przez dziecko wg podanych zasad.
3. Woreczek odkleić zaraz po oddaniu moczu i zabezpieczyć przed wylaniem, umieścić w jałowym pojemniku - **NIE PRZELEWAĆ MOCZU.**
4. Natychmiast po pobraniu, mocz dostarczyć do punktu pobrań materiału lub bezpośrednio do laboratorium.
5. Mocz do chwili transportu przechowywać w temperaturze lodówki (4-8 °C).

** Metoda nierekomendowana. Taki sposób pobrania sprzyja zanieczyszczeniu moczu florą jelitową, tylko wynik ujemny może być brany pod uwagę, w przypadku wyniku dodatniego, badanie należy powtórzyć. Niedopuszczalne jest przelewanie moczu z nocnika.*

Zasady pobierania moczu na posiew na podłoże transportowo-wzrostowe

1. Przygotować pacjenta według instrukcji pobierania moczu do badań mikrobiologicznych - patrz Instrukcja mężczyźni i kobiety.
2. Mocz do badania pobrać do jałowego pojemnika (środkowy strumień).

Posiew moczu.

3. Zawsze należy dokonać oceny podłoża transportowego - sprawdzić czy nie jest wyschnięte, przerośnięte (zanieczyszczone) i czy nie minęła jego data ważności.
4. Odkręcić nakrętkę z płytką i ostrożnie wyjąć z pojemnika nie dotykając płytki, ani wnętrza pojemnika.
5. Płytkę zanurzyć w moczu na 4-5 sekund tak, aby obie powierzchnie agaru (płytki) zostały całkowicie pokryte.